

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2,
tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro
Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.511
din data de 09.04.2013

Dosar nr: 437/2013

Petiția nr: 3310 din data de 13.05.2013

Petent: C A V

Reclamat: C V T

Obiect: Afirmații denigratoare în fața opiniei publice.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentei

1.1. C A V.

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamaților

2.1. C V T.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare.

1. Petenta sesizează faptul că este supusă unui linșaj mediatic, din partea reclamatului, cu menirea să o discrediteze în fața opiniei publice, cu insulte și injurii în spațiul public, fără a dovedi cele afirmate.

III. Procedura de citare.

1. Petenta a fost citată prin adresa înregistrată cu nr. 3310/20.05.2013, partea reclamată a fost citată prin adresa înregistrată cu nr. 3453/20.05.2013, procedura de citare fiind astfel îndeplinită, conform dispozițiilor O.G. nr.137/2000, republicată.

2. La termenul de audieri din data de 13.06.2013, părțile nu au fost prezente.

IV. Susținerile părților.

Susținerile petentei.

1. Petenta sesizează faptul că este supusă unui linșaj mediatic, din partea reclamatului, cu menirea să o discrediteze în fața opiniei publice, cu insulte și injurii în spațiul public, fără a dovedi cele afirmate.
2. Petenta susține faptul că partea reclamată i-a adresat cuvinte ca, **“prostituată, curvă, amantă a deputatului S G, tâmpită, idioată”, și alte cuvinte jignitoare.**
3. În cadrul emisiunii “Un show păcătos” de la postul Antena 1, în seara zilei de joi, 9 mai, reclamatul i-a adresat petentei, în repetate rânduri **injurii și insulte**. Astfel petenta solicită sancționarea reclamatului pentru comportamentul indecent și discriminatoriu.

Sustinerile părții reclamate.

1.

V. Motivele de fapt și de drept.

1. **În fapt**, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), reține că este sesizat un posibil comportament discriminatoriu, individualizat prin folosirea a diferite apelative și caracterizări, de către reclamatul C V T, ce au menirea de a încălca principiul nediscriminării, în relație cu apărarea dreptului la demnitate al petentei.
2. Astfel, petenta susține faptul că partea reclamată i-a adresat cuvinte ca, **“prostituată, curvă, amantă a deputatului S G, tâmpită, idioată”,** precum și alte cuvinte jignitoare.
3. Petenta solicită sancționarea reclamatului pentru comportamentul discriminatoriu.
4. **În drept**, Colegiul Director se raportează la dispozițiile art.2 alin.1 din OG nr.137/2000, republicată, care dispune că ” Potrivit prezentei ordonanțe, prin **discriminare** se înțelege *orice deosebire, excludere, restricție sau preferință*, pe baza de rasa, naționalitate, etnie, limba, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârsta, handicap, boala cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și *orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege*, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice” și ale art.15 din aceeași ordonanță, ” Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.
5. Colegiul Director al CNCD reține dispozițiile **Convenției Europene a Drepturilor Omului**, care la **art.14** dispune că *”Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție, trebuie să fie asigurată fără nici*

un fel de deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

6. **Protocolul nr.12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, care la **art.1** dispune interzicerea generală a discriminării, respectiv **paragraful 1** *”Exercitarea oricarui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici un fel de discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”*.

7. Pornind de la definiția generală a discriminării, art.2 alin.1 din ordonanță, **discriminarea directă**, pentru a reține existența unei fapte de discriminare, trebuie îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții: *Existența unui **tratament diferențiat** manifestat prin orice deosebire, excludere, restricție sau preferință; Existența unui **criteriu de discriminare**, conform criteriilor reținute de art.2 alin.1; Tratamentul diferențiat să aibe ca **scop sau efect** restrângerea, înlăturarea recunoașterii sau exercitării, în condiții de egalitate a unui drept recunoscut de lege; Existența unor persoane sau **situații aflate în poziții comparabile**, conform art.1 alin.3 din ordonanță; Existența unei **legături de cauzalitate** între tratamentul diferențiat și criteriul de discriminare.*

8. Astfel, o faptă poate fi considerată discriminatorie, dacă aduce atingere unui drept, oricare dintre cele prevăzute și garantate de tratatele internaționale ratificate de Romania sau cele prevăzute de legislația națională, **dupa cum dispune și O.G. 137/2000, care la art.1 alin.2** prevede că *”Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi:”; art.2 alin.1* *”..... restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege,”,* precum și **Protocolul nr.12** la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art.1 alin.1 *”Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege,”*.

9. Reținând, în coroborare cu aceste aspecte, definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin art.2 alin.1 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite, cumulativ, elementele constitutive ale art.2. Pentru a ne afla în domeniul de aplicare al art.2 alin.1, deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute la articolul în cauză, deasemenea trebuind să se refere la persoane aflate în situații comparabile dar care sunt tratate în mod diferit, datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat mai sus. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare, trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

10. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a

determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile, sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicat (22.10.1996 Stubbings et autres vs. Royaume-Uni, parag.75).

11. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul Director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul unei petiții este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul Director, analizează, în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art.2 din ordonanță, cuprins în Capitolul I – Principii și definiții, și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II – Dispoziții Speciale, secțiunea I-VI din Ordonanță.

12. Colegiul Director, analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele art.2 din Ordonanță, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință, și care circumstanțiat la situația petentei, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoage sau comparabile, datorită unor criterii determinate și care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței ori exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

13. În măsura în care se reține întrunirea elementelor constitutive ale art.2 din ordonanță, comportamentul în speța atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor de contravenționale prevăzute și sancționate de O.G.137/2000.

14. Sub aspectul incidenței art.2 din ordonanță, Colegiul Director ia act de faptul ca petenta sesizează CNCD solicitând constatarea faptei de discriminare și sancționarea părții reclamate, pentru încălcarea dreptului la demnitate, în relație cu criteriul sex, reținut de ordonanță.

15. Cât privește dreptul la demnitate, Colegiul reține că aceasta este singura dintre faptele prevăzute și sancționate de OG nr.137/2000, republicată, la care legiutorul a condiționat expres existența contravenției de neincidența legii penale. Acest lucru nu face decât să evidențieze pericolul social sporit al acestor fapte. Deasemenea, condiționarea are în vedere și sancționarea distinctă făcută de legea penală, prin incriminarea faptelor de insultă și calomnie.

16. Art.15 cuprinde 2 teze distincte, respectiv sub denumirea de încălcare a dreptului la demnitate, legiutorul a reținut acele fapte ce au caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, precum și acel comportament care are ca **scop sau vizează atingerea demnității umane**, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare. Condiția esențială a acestor fapte constă în caracterul public al acesteia, respectiv săvârșirea faptei în public.

17. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2,

limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat regional, în Europa, **libertatea de exprimare nu este un drept absolut**. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”.

18. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție”.

19. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), prin jurisprudența în materie de libertatea de exprimare, analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- a. existența unei limitări a libertății de exprimare;
- b. legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume:
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;

c. legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, **reputației sau a drepturilor altora**, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

d. necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

20. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

21. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al *Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare*, republicată, accesibilă (prin publicarea în *Monitorul Oficial al României*), cu sancțiuni evidente.

22. Legitimitatea sancționării este dată de nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei, etc. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) *libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale* (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41; etc.);
- b) *libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indifferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător* (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; etc);
- c) *exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități* (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); *astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase* (**OTTO-PREMIER-INSTITUTUL împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- d) *în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO* (**OTTO-PREMIER-INSTITUTUL împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58);
- e) *îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței* (**SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63; **SÜREK împotriva**

- TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 60; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 42)
- f) *toleranţa şi respectarea demnităţii umane constituie fundamentul democraţiei şi societăţii pluraliste, prin urmare este necesar ca în societăţile democratice să se sancţioneze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranţă, cu condiţia ca orice formalitate, condiţie, restricţie sau amendă impusă să fie proporţională cu legitimitatea invocată* (**GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
 - g) *art. 17 al **Convenţiei** previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunţate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile şi libertăţile; această prevedere se referă şi la activităţile politice* (**GLIMMERVEEN şi HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 şi 8406/78, 11 octombrie 1979; **OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI**, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);
 - h) *abuzul cu libertatea de exprimare nu este combatibil cu democraţia şi drepturile omului, încalcă drepturile altora* (**WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
 - i) *anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecţia articolului 10 al **Convenţiei*** (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41);
 - j) *atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate şi garantate de Convenţie, şi anume toleranţa, pacea socială şi nediscriminarea* (**NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, **IVANOV împotriva RUSIEI**, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);
 - k) *se poate invoca necesitatea restrângerii libertăţii de exprimare în situaţia în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existenţa nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislaţiei cât şi a modului de aplicare al legislaţiei de instanţele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricţia sau sancţionarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare* (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; etc);
 - l) *în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conţinutul cât şi contextul afirmaţiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporţională cu legitimitatea restrângerii, autorităţile trebuie să justifice relevanţa şi suficienţa lor* (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX şi ISORNI împotriva FRANŢEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; etc); *trebuie să existe o proporţionalitate între impactul afirmaţiei sancţionate şi sancţiune* (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40;

- GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 50; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (**OTTO-PREMIER-INSTAȚIE ÎMPOTRIVA AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (**CASTELLS ÎMPOTRIVA SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **WINGROVE ÎMPOTRIVA REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; **INCAL ÎMPOTRIVA TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 54; **GERGER ÎMPOTRIVA TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; etc);
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanți ai unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (**CASTELLS ÎMPOTRIVA SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **INCAL ÎMPOTRIVA TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (**INCAL ÎMPOTRIVA TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53)
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (**LINGENS ÎMPOTRIVA**

- AUSTRIEI, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **DE HAES și GJSELS împotriva BELGIEI**, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, § 37; etc);
- q) *presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații* (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) *nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice* (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) *stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență* (**CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) *principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special* (**AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).
23. În hotărârile sale, CEDO nu se bazează doar pe Convenție, se referă și la **Carta Națiunilor Unite** (paragraful 2 din *Preambul*, art. 1 alin. 3, art. 13 alin. 1, art. 55 lit. c și art. 76 lit. c), **Declarația universală a drepturilor omului** (art. 1, 2 și 7), **Convenția internațională privind drepturile civile și politice** (art. 2 alin. 1, art. 20 alin. 2, art. 26), **Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială** (art. 4 și 5), **Recomandarea nr. R (97) 20 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”**, **Recomandarea de politică generală nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale**.
24. În luarea deciziei ținem cont și de art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți: „(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. (7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, indemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri”.
25. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —,

faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

26. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel în mod obligatoriu trebuie evitate afirmațiile care în mod gratuit ofensează alte persoane, fără a contribui la o dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (vezi afirmațiile ce fac obiectul prezentei cauze), ci, din contră, întăresc stereotipurile negative față de femei, și rolul acestora în societate.;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță;

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă — considerăm că folosirea unor asemenea afirmații/expresii în societatea din România, perpetuarea folosirii unor asemenea termeni la adresa femeilor, datorită stereotipurilor de genul celor care formează obiectul cauzei, arată nevoia publică urgentă;

- libertatea discursului politic nu este absolută prin natura sa.

27. Prin urmare constatăm că afirmațiile reclamatului care fac obiectul petiției nu sunt protejate de art. 10 al **Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

28. Colegiul director este de opinie că, în cadrul sistemului instituțional regional de protecție a drepturilor omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” însă precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei ce **comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora**”.

29. **Art.20 alin.6** din OG nr.137/2000, republicată „*Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi ca faptele nu constituie discriminare. În fata Colegiului director se poate invoca orice mijloc de proba, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice.*”

30. Probatoriul în materia nediscriminării constituie o excepție de la principiul general de drept, ce guvernează acest act procedural.

31. În cadrul sesizărilor ce privesc fapte de discriminare, legiutorul a înțeles să inverseze sarcina probei, în sensul în care **petentul** are sarcina de a prezenta un minim de probatoriu, *care să permită a se presupune existența unei fapte de discriminare*, probatoriu ce poate consta în orice mijloc de probă, inclusiv înregistrările audio sau video, deasemenea o altă excepție în materie.

32. Astfel, practic suntem în prezența unei **prezumții relative de discriminare**, partea reclamată având sarcina de a proba că faptele nu sunt fapte de discriminare conform legislației în vigoare, existența unui scop obiectiv al faptei reclamate, scop ce a fost atins prin mijloace adecvate și necesare, sau orice alte împrejurări de fapt sau drept care scoate fapta de sub incidența legislației antidiscriminare. De reținut că prezenta regulă este valabilă atât în fața organelor administrativ-jurisdicționale, cât și în fața instanțelor de judecată sesizate cu soluționarea unor cereri privind fapte de discriminare.

33. Față de cele expuse, cu privire la îndeplinirea condițiilor art.2 alin.1, reținem fapta reclamatului de a avea un comportament diferit față de petentă, comportament ce are la bază criteriul de sex, faptă ce are menirea de a încălca dreptul la demnitate personală al petentei, reținându-se astfel și raportul de cauzalitate directă dintre comportament și criteriu.

34. Raportat la speța în cauză, Colegiul consideră că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 15 din O.G. 137/2000, repsectiv: fapta reclamatului constituie un comportament manifestat în public; comportamentul vizează atingerea dreptului la demnitate; prin comportament s-a urmărit/creat o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă sau ofensatoare îndreptată împotriva petentei; comportamentul reclamatului are la bază apartenența petentei la criteiul sex.

35. Având în vedere aceste aspect, precum și neasumarea/neîndeplinirea obligației de răsturnare a sarcinii probei, prevăzută de art.20 alin.6 din Ordonanță, Colegiul Director al CNCD constată existența faptei de discriminare, potrivit art.2 alin.1 și art.15 din ordonanță, în relație cu încălcarea dreptului la demnitate, prin folosirea unor expresii ce au legătură directă cu apartența petentei la criteiul sex, expresii ce au avut scopul de a crea un cadru intimidant, ostil, degradant, astfel precum reține Ordonanța Guvernului nr.137/2000, republicată.

36. Față de dispozițiile art.15 din ordonanță, Colegiul Director dispune sancționarea contravențională a reclamatului, cu amendă în cunatum de 1000 lei, conform art.26 alin.1 din OG nr.137/2000, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele prezentate constituie discriminare potrivit art.2 alin.1 și art.15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.
2. Se sancționează partea reclamată cu 1000 lei, potrivit art.26 alin.1 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.
3. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.
4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

La Direcția Generală a Finanțelor Publice a Sectorului 5 București, conform O.G. nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar) în termen de 15 zile din momentul în care constituie de drept titlu executoriu, conform art. 20 alin. 10 al O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita.

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA-Membru

HALLER ISTVAN - Membru

JURA CRISTIAN - Membru

LAZĂR MARIA - Membru

ANAMARIA PANFILE – Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Hotărâre redactată de către:

V A V –

V D

Data redactării: 23.09.2013

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.